

בבא מציעא ע"ד

אמר רבא, שלשה שנתנו מעות לאחד לקנות להם דבר, והוא קנה לאחד מהם, קנה לכולם. ולא אמרו, אלא שהמעות של כל איש ואיש אינם צרורים וחתומים לבד, אבל אם מעותיו של כל אחד צרורים וחתומים לבד, למי שקנה קנה ולמי שלא קנה לא קנה.

סיטומטא קונה רב חביבא א' למי שפרע וחכ' לקנות ממש

חותם שהחנונים רושמים על חביות של יין שקונים הרבה ביחד ומניחים באוצר הבעלים. ומוליכים אחת אחת למכור לחנות, ורושמים לדעת שכל הרשומות נמכרות, קונה. ומה היוצא מכך להלכה? רב חביבא אמר לקנות ממש. וחכמים אמרו לקבל עליו 'מי שפרע'. והלכה שסיטומטא קונה לקבל עליו 'מי שפרע'. ובמקום שנהגו לקנות ב'סיטומטא', שרגילים לרשום על מנת שבדבר זה תהא קנויה לו כאלו משך, קנו ממש.

מאיזה שלב במלאכה למדנו במשנה שמי שהיה הוא תחלה לקוצרים, יכול לפסוק יכול לפסוק

מחיר שירצה על תבואתו. אמר רב, אם חסרות שתי מלאכות בחיטים פוסק עמו, מחוסר שלש מלאכות אינו פוסק¹⁹⁸. ושמואל אמר, אם המלאכות שהדבר חסר הם בידי אדם אפילו הן מאה פוסק. ואם הן בידי שמים, אפילו חסרה אחת אינו פוסק, שמי יאמר שיבואו ויהיה בידו להשלים¹⁹⁹. שואלת הגמרא ממה ששנינו במשנה, פוסק עמו על הגדיש. והרי הוא מחוסר הנחת העומרים בחמה ליבשם. וזריית המוך לאחר הדישה ברכת ברוח? עונה הגמרא, שהמשנה מדברת כשהניחו את העומרים בחמה ויבשו, ועדיין הם נקראים גדיש. ושואלת הגמרא, לשמואל שאמר שבידי שמים אפילו אם חסרה אחת אינו פוסק. עדיין חסרה הזרייה שהיא בידי שמים, שצריך רוח שאינה מצויה? עונה הגמרא, שגם אם אין רוח אפשר לזרות בנפות.

יש לשנות ועל הכומר של ענבים במקום שהמוכר דורך

ושואלת הגמרא ממה ששנינו במשנה, ועל העביט של ענבים. והרי הוא מחוסר חימום והבאה לגת לדרוך, ומשיכת היין לבור שלפני הגת? עונה הגמרא, כמו שרבי חייא שנה לקמן על מה ששנינו במשנה לעיל, ועל המעטן של זיתים. וקשה הרי הוא מחוסר חימום והבאה לבית הבד לדוש ולדרוך את הזיתים. ורבי חייא אמר שבמקום על המעטן של זיתים, יש לשנות, על כומר של זיתים²⁰⁰, אחרי שהזיתים התחממו. וגם כאן

198 ואע"פ שלא יצא השער שהרי יש לו אבל מחוסר שלש כמו שאין לו. רש"י.

199 וכמו שאין לו.

200 ור' חייא לא אמר את דבריו על עביט של ענבים מפני שאין רגילות כ"כ לחמם את הענבים כמו את הזיתים. ולשמואל שא' בידי אדם אפ' מאה, י"ל שכומר של זיתים נחשב דבר שבידי שמים. תוס'.

יש לשנות, על הכומר של ענבים. שואלת הגמרא, הרי עדיין הוא מחוסר שלש מלאכות? מתרצת הגמרא, מדובר במקום שהמוכר הוא שדורך.

שואלת הגמרא, ומדוע פוסק על ביצים של יוצר, הרי עדיין הוא מחוסר ליפוף²⁰¹, גלגול, יבוש, וצירוף בכבשן? אומרת הגמרא, מדובר כשהם מלופפים ויבשים, ועדיין הם נקראים ביצים²⁰² של יוצר.

ועל הסיד משישקענו בכבשן ולשמואל משראוי לשקעו בכבשן ושואלת הגמרא, ומדוע התירו בסיד משישקענו בכבשן, והרי הוא מחוסר קליה, והוצאה מהכבשן,

ודיכה, ויש שלש מלאכות? עונה הגמרא, במקום שהמוכר הא שטוחן את האבנים השרופות לסיד. ולשמואל שאמר שבידי אדם פוסק אפילו הן מאה, יש לומר שהמשנה אומרת שפוסק על הסיד משראוי לשקעו בכבשן, משהכין את האבנים ואת העצים והכל בידו, וחסר רק את השריפה.

אין פוסקים על ביצים של יוצר עד שיעשו דר"מ ר"א בד"א בעפר לבן שנינו בברייתא, אין פוסקים על הביצים של יוצר, עד שייעשו דברי רבי מאיר. אמר רבי יוסי, במה

דברים אמורים בעפר לבן, שאינו מצוי ואין מכניסים אותו אלא כשהוא מגובל. אבל בעפר שחור כגון כפר חנניא וכפר שיחין וחברותיה, פוסקין אפילו שאין לזה יש לזה²⁰³, שעפר שחור מצוי במקומו ואם אין לזה יש לזה, ואין צריך שיהא בידו.

אמימר נתן מעות משעה שהכניסו עפר אמימר נתן מעות ופסק על ביצים של יוצר משעה מפני שבמקומו העפר לא היה מצוי שהמוכר הכניס וצבר עפר שחור בביתו. ושואלת

הגמרא כמי עשה, אם כרבי מאיר הרי הוא אמר, שאין פוסקים עליהם עד שיעשו. אם כרבי יוסי הרי הוא אמר שפוסקים עליהם, אפילו שאין לזה יש לזה? אומרת הגמרא, שאמימר עשה כרבי יוסי ובמקומו של אמימר העפר השחור לא היה מצוי והיה יקר. אם הכניסו את העפר סמכה דעתו של כל אדם, והחוזר בו יקבל עליו מי שפרע, ונתן לו את המעות. ואם לא הכניסו לא סמכה דעתו, שמא לא ימצא עפר. ואין מי שפרע, מפני שלא סמך עליו אלא נתן לו על הספק.

מתי פוסקים על הזבל למדנו במשנה, שלדעת תנא קמא, מותר לפסוק עמו על הזבל כל ימות השנה, ולרבי יוסי רק אם יש לו

וחכמים מתירים. שואלת הגמרא, מה הבדל בין חכמים לתנא קמא? אמר רבא, ההבדל הוא בימות הגשמים. לתנא קמא פוסקים על הזבל בכל ימות השנה, לרבי יוסי בכל השנה אין פוסקים אלא אם יש לו. וחכמים כשאין לו רק בימות החמה שיש לכל זבל מוכן, ואילו בימות הגשמים הם אוסרים.

201 לשון מלפפין הוולד שמגלגלו לפי מדתו אם גדולות אם קטנות ועושה להן בית קיבול. רש"י.

202 לשון ביצה שמהים ועפר מעורבים בה לבוץ..

203 לא שפוסקים על העפר שהרי הוא מחוסר שלש מלאכות אלא על הביצים. וקמ"ל שאפ' שאין שער בשוק לביצים כיון שיש שער לקדירות נחשב מו שיש לו ביצים לפסוק עליהם. מפני שהוא כעין לקוטות, או מפני שדרך היוצרים ללוות זה מזה מפני שיש מהם הרבה. תוס'.

ר"פ א' לאדם שנתן מעות לנדוניא של בית חמיו אם פסקת כשער הגבוה קח עכשיו

למדנו במשנה, שכל שיצא השער מותר לפסוק²⁰⁴ על הפירות²⁰⁵ אלא שאם יזול השער

יתן לו כשער הזול. אדם אחד נתן מעות לנדוניא של בית חמיו, ופסק עם מוכרי תכשיטי הבנות ונתן להם מעות, שהתכשיטים יהיו מוכנים ליום פלוני²⁰⁶, ולבסוף הזולה הנדוניא ורצה לחזור בו²⁰⁷. ובאו לפני רב פפא ואמר לו, אם פסקת עמו כשער הגבוה קח כשער הזול של עכשיו. ואם לא, קח כשער היקר שהיה מקודם. ואמרו החכמים לרב פפא, ואם לא פסק יקח לפי השער שהיה בתחילה!. הרי הוא נתן להם מעות ומעות לא קנו? אמר להם, אני אמרתי לקבל עליו מי שפרע. אם הלוקח פסק כשער הגבוה המוכר יכול לחזור בו, אם לא יקיים את תנאו לתת כשער הזול. ואם הלוקח לא פסק כשער הגבוה הלוקח מקבל עליו מי שפרע, אם יחזור בו.

מנין שהמשנה אומרת ופוסק כשער שאל רבינא את רב פפא, ומנין שהמשנה היא כחכמים הגבוה לחכמים אולי לר"ש

הסוברים שמעות אינם קונות ובכל זאת המשנה אומרת שאם פסק כשער הזול יקח כשל עכשיו ואם לא פסק יקח כמתחילה²⁰⁸. ואם רוצה לחזור בו מקבל על עצמו מי שפרע, אולי המשנה שמצריכה לפרש שפוסק כשער הגבוה היא כרבי שמעון שאמר שמעות קונות. והמוכר יכול לחזור ולקבל מי שפרע, והלוקח לא יכול לחזור בו משנתן מעות הואיל ומעותיו קנו לו. אבל לחכמים שאמרו שמעות אינם קונות, הלוקח יכול לחזור בו מפני שדעתו של אדם שפוסק עד לאחר זמן היא על השער הזול, אם השער ישתנה בתוך הזמן²⁰⁹?

ר"פ א' ר"ש מודה בשני שערים אמר לו רב פפא, לגבי שער אחד, כלומר שלא נשתנה

השער או מי שפסק על השער שבשוק על מנת לקבל מיד, בזה סובר רבי שמעון שהלוקח לא יכול לחזור בו²¹⁰. אבל במקרה של משנתנו ב'שני שערים', גם רבי שמעון מודה שהלוקח חוזר ואין עליו אלא מי שפרע. שאם לא נאמר שרבי שמעון מודה שהלוקח יכול לחזור בו בשני שערים ויקבל מי שפרע, אין מי שפרע בלוקח. והרי רבי שמעון אומר בברייתא, מכל מקום כך

204 נאמר על כל המשנה, שצריך לפסוק עמו שאם יזול ויפחתו דמי השער. ויגבה שער הפירות שיתנו יותר בסלע. שיתן לו כשער הזול, ואם לא פסק כן יקבל על כרחו כשער שפסק. רש"י.

205 לפי שער הגבוה כלומר כשער הזול שנותנים פירות הרבה בדמים מועטים.

206 וחמיו עשה אותו שליח לפסוק. רש"י.

207 שחמיו לא רצה לקבלה בדמים הללו. רש"י.

208 במי שחזרו בו אפ' בלא שנשתנה השער. ובכ"ז א' במשנה שכשנשתנה השער וי"ל שהואיל ולא נתן את המעות ע"מ לקבל עכשיו אלא לאחר זמן, ובתוך כך השער נשתנה. דעתו על שער הזול. אלא לא אמרים כך, אלא אם כן פסק בפירוש שער הגבוה, לוקח כשער של עכשיו ואם לא יקח כמעיקרא, או יקבל מי שפרע. רש"י.

209 ונזה להעמיד את המשנה כר"ש מפני שרבי שמעון סובר כר"י של המשנה. אבל אם נעמיד את המשנה כחכמים יש שלש מחלוקות אם לא פסק. לר"ש הלוקח אינו יכול לחזור כלל, לרבנן חוזר והוא במי שפרע, לר"י אין אפ' מי שפרע. תוס'.

210 כשלא נשתנה השער, או כשפוסק על מנת לקבל מיד ונשתנה, ובתוך כך נשתנה השער. שכשפסק לא פסק על דעת שער הזול. רש"י.

הלכה אבל אמרו חכמים מי שפרע כו'. ומהו מכל מקום? שאין הבדל בין הלוקח ובין המוכר וגם הלוקח מקבל עליו מי שפרע? אלא רבי שמעון אמר שאין מי שפרע בלוקח בשער אחד, אבל בשני שערים יש מציאות של מי שפרע בלוקח.

רב אשי א' בתגר שקונה ומקנה אבל אם ואמר רב אחא בנו של רבא לרב אשי. הרי אין נעשאו שליח ואין בו מי שפרע
בנדוניא זו מי פרע מפני שמדובר שעשאו שליח

מתחילה²¹¹. שהרי הוא שליח של בית חמיו לפסוק, וחמיו חוזר בו ומה בידו לעשות שבבית דין מקללים אותו, במי שפרע. וגם חמיו אינו במי שפרע, מפני שיכול לומר לו היית צריך לפסוק כשער הגבוה. 'לתקוני שדרתיך ולא לעוותי' ולא נעשה שלוחו? אמר לו רב אשי, מדובר בתגר שקונה ומקנה, והוא לא נעשה שליח של חמיו אלא חמיו פסק עם חתנו, וחתנו פסק עם אחרים כדי למכור לחותנו ולהשתכר.

משנה

מלוה אדם לאריסיו סאה חטין בכדי שיזרעו, אבל לא לאכול²¹². שהיה רבן גמליאל מלוה את אריסיו חטין בחטין לזרע ביוקר והזולו, או בזול והוקרו. נוטל מהן כשער הזול, ולא מפני שהלכה כן אלא שרצה להחמיר על עצמו²¹³.

גמרא

מלוה אדם את אריסיו חטים בחטים לזרע אם לא ירד לתוכה לעובדה
תנו רבנן, מלוה אדם את אריסיו חטים בחטים לזרע, זה כשהאריס לא ירד עדיין לתוכה לעובדה בשום עבודה, אבל ירד אסור. ואמר רבא אידי הסביר לי מה ההבדל בין התנא של המשנה שלא מחלק בין אם האריס ירד לעבוד את השדה או לא ירד. לבין התנא של הברייתא שמחלק בין אם ירד או לא ירד. במקומו של התנא של המשנה האריס נותן את הזרעים. וכיון שלא היו לו זרעים, מה שנתן לו בעל הבית אינה הלוואה אלא שלבסוף יקבל פחות מהתבואה, והאריס ירד לקבל פחות משאר האריסים. במקומו של התנא של הברייתא, בעל הבית נותן את הזרעים. והוא שינה ממנהג העיר להטיל על האריס את הזרעים. ולכן אם פסק עמו קודם שירד, בזמן שהיה יכול עדיין לסלק את האריס. האריס ירד על מנת לקבל פחות משאר האריסים ואין זו הלוואה. אבל אם ירד ומתחילה לא פסק עמו, ואחר כך האריס נתרצה מאליו ע"י קבלת דמים או מתנה. כיון שבעל הבית לא היה יכול לסלקו אסור. מפני שאי אפשר לומר שירידתו לתוכה היתה לפחות משאר האריסים. אלא היא הלוואה של סאה בסאה ואסור.

תנו רבנן, אומר אדם לחבירו הלויני כור חטין וקוצץ לו דמים. כך וכך דמים

211 הקושיה היא לר"פ שא' שיש לו מי שפרע והרי אין מי שפרע בשליח. תוס'.

212 ובגמרא מפרש את הטעם. רש"י.

213 הוצרך לשנות משנה זו להשמיע שר"ג החמיר לא מפני שהלכה כן אלא שרצה להחמיר על עצמו. רש"י.

כשער של עכשיו אתן לך. הוזלו נותן לו חטים הוקרו נותן דמיהם. שואלת הגמרא, הלא קצץ וכמו שהלואו ואפילו אם החיטים הוזלו יקח את הדמים שקצץ? אמר רב ששת, התנא אמר שאם לא קצץ והוזלו נוטל את חיטיו, ואם הוקרו נותן את דמיהם. אבל אם קצץ יכול לתת כפי מה שקצצו אפילו אם הוזלו החיטים.

